

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 firtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde Áron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: Az emberi trágya a mezőgazdaságban. Nikel és Fekete. — Termelési kísérleteim Makfalvi Dósa Sándor. — Gyümölcsstermelésünk érdekében. Villási Pál. — Féloldali héj alá oltás. Tóth Tamás. — A monostori árpa hirdetése alkalmából. Vörös Sándor. — Egyveleg. — Vidéki gazd. tudósítások: Lesnyek, Sáromberke, Illyefalva. — Üzleti heti szemle — Piaczi árak — Hirdetések. —

Melléklet: Közgyűlési jegyzőköny 1881. ápril hó 10-éről

Az emberi trágya a mezőgazdaságban*).

Jelige: Haladjunk, hogy el ne maradjunk!

A. A talaj kimerülésének okai és ellenszerei; különösen az emberi trágya felhasználásának szüksége.

„Rosz idöket élünk! Évről-évre rosszabb a termésünk; pedig az adó a helyett hogy apadna, inkább növekedik. Terheink nagyobbodnak és bevételeink csökkennek. Folyton adószundunk. El kell végre is veszünk, ha az tovább is úgy megy.“ — Igy kezdé lamentatióját Pista bácsi mikor Gyula öcsö cse külföldi utazásából haza térve, hogyléte felől kérdezősködött — s következőképen folytatá: „Pedig a javulásra nincs kilátás, mert a föld mindinkább soványodik, mintha csak el volna átkozva. A hol gyermekkoromban — ott a régi vágásokban, melyeket legelőnek fogtak volt be, — a marha hasig érő fűben járt, most a juh is alig kap rajta még valamit; a hol a törökbuza akkorára nőtt, hogy a lovas ember is elbujhatott bele, ott most az árpa is alig terem meg, vagy épen fel kellett hagyni mivetésével. Még a hol szép fekete föld van, az is felmondja a szolgálatot. A Csereháton pl. egészen jó, porhanyó, fekete földben sem terem annyi széna most, mint a mennyi sarjut kaszáltam róla az ötvenes években. El kell pusztulunk; nekünk az Isten is hátat fordított!“

„Kedves bátyám uram — felele erre a fiatal gazda — öny oly siralmas képet fest itt előmbe, hogyha azt már régen nem

*.) Az erdélyi gazd. egylet által pályakoszorozott munka, iriak: Nikel Zsigmond és Fekete Lajos selmeczi erdész-akademiái rendes tanárok. Szerk.

ismertem volna, magam is végképen elkeserednék felette. De én a dolgok ily folyását nagyon természetesnek találok és meg vagyok győződve, hogy még annyira nem jutottunk, hogy a bajou segíteni még ne lehetne. Pista bácsi — azt hiszem — tudja, hogy miből élnek a növények?“

Pista bácsi: Hogy ne tudnám édes öcsém! Hát levegőből, vízből és napsugárból; csak hogy vagy igen sokat ad belőlök az Isten, vagy igen keveset. Megváltozott, megromlott nálunk a forradalom óta a klíma is egészen.

Gyula: Dehogy változott, dehogy változott! Épen olyan az, mint ezelőtt 100 évvel; sőt azt gondolom, hogy mióta őseink átlépték a Kárpátok hegláncazt, azóta sem változott meg lényegesen az időjárás. Hanem másutt van a dolog hibája. Engedje meg bátyám-uram, hogy fejtssem ki a talaj elszegényedésének okát; mert a mig azt igazán nem ismerjük, nem is segíthetünk rajta.

Pista bácsi: Beszélj hát öcsém, hiszen te okos fiu voltál mindig; sok tudományt szihattál magadba Magyar-Óvárt, meg Bécsben s aztán tudom, hogy külföldi utazásodban is ragadt reád valami bölcsesség.

Gyula: Ha egy buzakalászt, törökbuza kórót vagy egy „darab“ fát elégetünk, nem marad egyéb hátra, mint egy-két százalék hamu; a többi mint füst repül az égbe. A tűz — némely félvad népnek Istene — vissza adja a földnek a mi a földé, a légnek a mi a légé! A füst főképen a szénsavnak nevezett légnemből és vízgőzből áll, melyek egyvelegét a pornál is sokkal finomabb szénrészecskék festik kékre. Ezen kívül még kevés légsavas és légecssavas ammoniak is van a füstben, melyek ugyanazon elemekből állnak, mint a lég és víz. Szabadjon ezeket a légbe felszálló anyagokat általában légi alkatrészeknek nevezniük. Ezeket u. m. a szénsavat, vízgőzt, a légsavas és légecssavas ammoniakot a légkörbe kergeti a tűz, honnan azok ujából a talajba (földbe), vagy a növények levelein át közvetlen a növénybe vándorolhatnak be. A hamut ellenben

egészen a föld kapja vissza, honnan a növény vízben feloldva felvette azt. A hamunak egyik fő alkotórésze a káli, mely nagyobbára szénsavhoz van kötve. A szénsavas káli adja a lúgnak azon erőt, mely azt szapulásra képesíti. A hamuszir, melyet hamuból készítnek, nem egyéb, mint szénsavas káli. Azután a mész, magnézia (keserföld), nátron, mely szénsavval egyesülve, mint szikló ismeretes, továbbá a vas, kovássav, phosphorsav, kénsav, légsav (vagy salétromsav), chlor stb., mely elem és a most említett savanyok az előbb említett úgy nevezett aljakkal illetve fémekkel egyesülve, a hamuban mint sok jelennek meg. Ezen hamu alkotórészeknek őszülői a kövek, melyek elmállásából származott eredetileg minden talaj, mely most is többnyire sok kőmorzsalékkal van keverve.

E kőmorzsalék, ha arra való, most is szolgáltatja lassanként ezen hamu alkotórészeket, melyeket a víz felold és részint a növények gyökereik által felvesznek, részint pedig a víz elvisz; mert a forrásokban és folyókban megint megtaláljuk azokat. Az ősz növényzet azonban lehető sokat igyekezett ezen feloldott ásványi alkotórészekből visszatartani; felvette azokat magába, mint teste felépítésére nélkülözhetetlen anyagokat s elhalt maradványai, melyeket senki sem távolított el a lehullás vagy a növény összeroskadásának helyéről, egymás háttára gyűltek évenként és az azokból képződött korhadéktakaróban századokon át a hamu alkotórészeknek roppant kincse halmozódott össze. Az elhalt növénytakaróból képződött korhadék azonban nemcsak hamualkotórészeinél fogva becses, hanem könnyűvé, puhává teszi az ásványi talajt, jobban tartja a meleget és nedvességet és jobban magába bocsátja a levegőt is; mely tulajdonságai a növények tenyésztésére mind megbecsülhetetlenek. S honnan vette magát e korhadék réteg? A hamualkotórészekről eltekintve, a levegőből, mely a szénsavnak és talajviznek forrása; mert hiszen a korhadék főképp szénből és a víznek elemeiből áll. Hogy miképen aknázza ki a földmivelő ember a korhadéknak és az abban összegyűjtött talajtápanyagoknak óriási kincsét, azt látjuk jelenleg is Amerikának azon részeiben, melyeket az ember őszállapotukban foglal el és hódít meg a földmivelésnek. Tűzzel-vassal pusztítja el az ősz növényzetet, hogy azok századokon át megtöltött éleskamráját megnyissa a mezei terményeknek, hol azok általunk nem ismeret módon tenyésznek, óriási terméseket adva. Így volt ez hajdan nálunk is és hasonlót tapasztalunk, ha egy őserdőt kiirtva, talaját felszántjuk és bevetjük. De a dicsőség nem tart örökké! Néhány év múlva kezd a termés csökkenni; egy vagy két évtized, sőt kedvezőtlen fekvés mellett kevesebb is elegendő, hogy a talajnak lassanként való elsoványodása kézzel fogható legyen előttünk.

A növényi maradványokból képződött korhadék, mely a földet sötét barnára vagy feketére festette s azt könnyűvé, porhanyóvá tette, lassanként elapad eltűnik, mint a rosszul táplált marha bőre alól a kövérség és csak a talaj váza, a kőmorzsalék, homok és agyag marad hátra. Eltűnnek lassanként az oldható hamualkotórészek is, melyeket még egy ideig a kőmorzsalék képes szegényesen pótolni, de a hol az csak kavicsból, ko-

va és csillámhomokból áll, ott vége ezen forrásnak is. Itt már kezdődik a szegénység, a nyomoruság. Csak annyi a hamu alkotórész, a mennyit az agyag képes még nagynehezen visszatartani. Ez lehetővé teszi még egy darabig a silány termést.

Aztán evvel is fel kell hagyni s a helyet legelővé változtatni, mely elég arra, hogy néhány juhót épen az éhenhalástól megmentsen. Hova lett a sok humusz, a korhadék? A légbement, a honnan vétetett! Szénsavany és víz lett megint belőle! Mert hiszen a korhadék a földben és annak területén folytonosan élenyül; ugyanaz történik vele, mint a pipában a dohánynyal, csak hogy lassabban. És hova lett a földi tápanyagok kincse? A növényekbe s azok gyümölcse és magjába ment, melyeket évenként szekerekkel vittünk el innen! Rablók voltunk, nem becsületes kölesöznökök!

És megvert Ceres, a föld Istenője, ki terményeit ingyen adta, csak a zsákot követelte vissza. Mi meg se köszöntük jószágát s még kevésbé adtuk vissza a zsákot: a humuszt és a hamu alkotórészeket, melyeket terményeinkkel együtt elvittünk.
(Folytatása köv.)

Termelési kísérleteim.

Habár kissé későn is, de nem tehetem, hogy kísérleteim közlésére az Erdélyi Gazda szük teréből egy kis helyet ne kérjek.

Azt tartom, hogy: jobb, ha későn is, mint soha, mert a gazda csak részben felelt meg kötelességének, ha kísérleteiből merített tapasztalatait önelégülten, avagy hosszú orral zsebre rakja és nem bocsátja azokat nyilvánosság terére.

Annnyit olvastam termelési kísérletekről, hogy a fejem fött bele s még sem tudtam kiválasztani, hogy már most melyiket lesze czélszerűbb termelni, mert a mi egyik kísérlettevőnél pompásan sikerült; az a másik és harmadiknál, ha nem is elvetendőnek, de olyannak bizonyult, hogy a mi gabnafajáikkal — mindenben — nem állja ki a versenyt.

Elhatároztam tehát, hogy egészen új, a mi vidékünkre legalkalmasabbnak látszó fajokat veszek kísérlet alá s e czélból elővettem Mauthner Ödön magárjegyzékét, hogy a kiválasztást saját ízlésemre tihessem meg és úgy látszik nem csalódtam.

Két zab és egy árpa fajt szemeltem ki, melyekkel ha mi nálunk tetek is kísérleteket, de ismertetést róluk egy lapban sem olvastam.

Minthogy csak tavaszfelé gondolkodtam a kísérletekről, a föld megválasztásából kifogytam és tekintettel az elfajzás eshetőségeire, kénytelen voltam az egymástól legtávolabb eső, gyenge termő erővel bíró földdel beérni.

Megvallom, menthetetlen hibát követtem el, hogy a főczélt, az összehasonlítást saját fajainkkal tévesztém szem elől és csak is a mag nyeresre fordítam a figyelmet, de az idén helyre hozom e hibát s az összehasonlítás eredményét, annak idején szintén közölni fogom.

I. Zab. Orosz Irbit zab. (Mauthner ismertetése így hangzik: a leghidegebb vidékeken, a legrösszabb földben is

teljesen kielégítő eredményt nyújt, minden zord időjárásnak ellent áll, jobban, mint bármely más faj). Közép erőben levő homokos agyag talajba, nyugotra fekvő oldalon kiteve az itt uralgó észak-nyugati szeleknek, őszi rozs után 1880. április 12-én lett elvetve 1325 $\square$ ölre, 47 centimeter (18") távolságu sorokba 22 liter (12.50 kilo, egy hectoliter 56.80 kilo). A mag a mi közönséges zabunknál valamivel rövidebb, de duzzadt, telt tetszetős szemű.

Kikelt április 17-én és 23-án, keményen lehengereltem. Mikor már kapa alá való lett volna, megeredt az eső s majdnem szakadatlanul tartott május 21-ig, úgy, hogy a törökbuza-vetést is csak lopva végezhetjük be.

Ez alatt persze az én zabom szépen megbokrosodott, szárba indult és tartani kezdtem tőle, hogy a kapálással fel kell hagynom, de még is május 24-én megkapáltattam vagyis jól feltöltögettettem, nemcsak a rendeket, hanem hol lehetett, az egyes töveket is. Gyakorlatlan dolgozókkal kissé hosszadalmas fásasztó munka, de csakhamar belejönnek és oly gyorsan megy, mint bármiféle kerti vetemény kapálása. A kapálást 5 ember végezte s e munkához közönséges nagy és kis kerti kapákat — melyeknek foka 2 ágban végződik — használtunk és ez utóbbit, jóllehet munkája fél oly szapora, inkább ajánlhatom, mert — ügyes kézben — jobb munkát végez, az egyes tövekhez könnyebben férhetni s meg aztán, a véletlenül eltemetett leveleket, töveket könnyű szerrel fel lehet vele szabadítani.

A kapálás idejére nézve azt tapasztaltam, inkább kapáltassou az ember korán, míg a bokrosodás első stadiumában van, mert így a szár képződés biztosabb és több, a vetés és kalász képződés egyenlőbb, mint később, mert ha már kissé bogba indult, a vetés pár hétre — míg a sarjadzás megindul — visszamarad; a vetés kalász fejlődése nem oly egyenlő és nem győzi az ember várni, míg a sarjkalászkok utánérnek.

A kapálást nem jó keresztibe végezni, mert így a rendek 2 oldalán a felhuzást nem lehet egyformán eszközölni, hanem a rendek irányában fokozatos sorban kell felállítani a munkásokat és különösen arra ügyelni, hogy minden gyomtól megtisztítsák a rendeket; pepecslő munka, de a fáradság bővön megtérül.

Junius vége felé a föld egészen beárnyékolva lett, a rendek annyira összenőttek, hogy nem lehetett közöttök járni s július elején, mikor fejét kezdte hányni, gyönyörűség volt rajta végig nézni. Egy-egy tövön 20—25 sulyos, telt kalászt lehetett megszámitani s az ujjabb, meg ujjabb sarjadzásnak vége-hossza nem volt. Szalmája nádvastagságu s 1.5 meter magas, de nem dült meg, míg a kalász nélküli sarjak össze-vissza kuszálva a földön terültek el.

Az aratás a kalászkok egyenlőtlen fejlődése és érése miatt, — mi a késői kapálás következménye — augusztus 16-án történt s még ekkor is számtalan zöld sarjat, éretlen és alig képződött kalászt lehetett találni, de ezek utóérését nem volt tanácsos bevárni, mert a már túlért legszebb szemek hullani kezdetek s különben is a nagy mértékben fellépett rozsdá a sarjak szemképzését meggátolta volna.

A csépléssel megkéstem, a mi szintén az eredmény rovására történt, mert az egerek bele kaptak a csomóba s iszonyu kárt tettek. Elcsépeltettem idei márczius 4-én s az eredmény lett 520 liter 284 kilo sulyu, az eredetitől semmiben sem különböző szem; a hozam tehát az elvetettnek mennyiségre több, mint 23, sulyra nézve pedig majdnem 22-szorossa. Nem nagy eredmény, de bizton hiszem, hogy idejében megejtett kapálással két akkora mutatnának föl. Egy hectoliterre esik 54.61 kilo, a mi ugyan 2.19 kilo visszaesést mutat, de a közönséges — őszi szántásba vetett — zabnál még mindig 8.21 kiloval többet nyom. Azért említem az őszi szántásba vetett zabot, mert egy szomszédom, ugyauabból a hazai magból, mit én is használok, ugyan olyan földben, de őszi szántás nélkül vetett zabja 42 kilos, 4.40 kiloval könnyebb mint az enyém.

Ha nem is teremne többet az I r b i t z a b hazai fajunknál, de sulyát tekintve méltó a figyelemre, mert az eddig kísérlet alá vett zab fajok egyike sem versenyezhet vele.

Az egész termelt mennyiséget még ezután fogom elvetetni — eddig a talajviz miatt nem lehetett — jó erőben lévő fekete homokos agyag talajba, őszi szántásba, törökbuza nyomára.

Sziberiai zab. (Mauthner így ismerteti: igen korai rendkívül bő terméssel, a szárazságot kitünően kiállja). Elvetve 1880. április 12-én gyenge termő erejű sárga homokos agyag talajba, magas, délnek fekvő hegytetőre, árpa után, őszi szántásba 1280 $\square$ ölre, 47 centimeter távol sorokba 22 liter (11 kilo egy hectoliter 50 kilo). A mag hosszú, vékony, szép fehér sárga színű.

Megmunkálása éppen úgy és akkor történt, mint az előbbi s jóllehet itt, — a késői kelés miatt — a kapálás nem volt úgy elkésve, mégis már a beárnyékolás nem oly zárt; a rendek közei szabadabbak voltak. Szalmája — a tábla közepén — az előbbinél kevésbé vékonyabb és nem is oly magas, de kalássza ugyan olyan nagy és telt, a széleken pedig, mintegy ölynyire a hiányos kikelés, a juliusi nagy hőség és a termő erő hiánya miatt annyira visszamaradt a vetés, hogy a 4 ujnnyi magas, imitt-amott 4—5 szemmel telt kalászt nem volt érdemes még kinyűni is. Az aratás augusztus 19-én történt.

E kísérlet nem a legjobban sikerült és mégis a hozam az előbbinél édes kicsivel kevesebb. Tekintve azonban az egerek által okozott felényi kárt, az eredmény felette jónak mondható.

Eresztett 500 liter 250 kilo sulyu, az eredetinel sokkal teltebb szemet, tehát az elvetettnek mennyiségre több mint 20, sulyra nézve több mint 22-szeresét. Egy hectoliter sulya 50 kilo s így visszaesést nem mutat.

Merem hinni, hogy e zab faj déli oldalokra — idővel — rendkívül jönnek fog bizonyulni.

Az egészet ugyanazon tetőre, kissé tovább, őszi szántásba törökbuza nyomára elvettem idei április 5-én.

II. Árpa. Page's prolific barley (Pédzs's prolifik barli) Page-féle szapora árpa. (Mauthner szerint: bőtermősége teljesen igazolja nevét, minthogy más fajokkal ha-

sonló körülmények között történt vetéssel, a legjobban fizetett, ennek folytán legjobban is ajánlható. Szeme rövid, majdnem gömbölyű és rendkívül lisztűs, különösen serfőzésre alkalmas). Elvetve 1880. ápril 12-én kiélt fekete homokos agyag talajba, észak-keletnek hajló fenszikon, magbűkköny után, őszi szántásba, 1456 □ ölre 47 centimeter távol sorokba 17 liter (11.10 kilo, egy hectoliter 65.31 kilo) és azonnal lehengetve.

A mag az ismertetéssel tökéletesen egyező, teljesen gazmentes, gyönyörű hófehér szemekkel; ennél szebb árpát soha sem találtam.

A májusi esőzés a tábla egy negyedrészen a rendeket kimosta, más részén meg eliszapolta. A talaj teljesen átázott, felduzzadt; a vetés helyenként czingár szárba indult, másutt vesző félben volt.

A kapálást május 31-én nagy bajjal lehetett végezni s e munka 7 — már gyakorlott — dolgot vett igénybe. Az eliszapoltt rendek közül, mit lehetett megmentettünk, azonban a kimosott gyökereket nem birtuk többé életre hozni.

A kapálás alkalmával vettem észre, hogy a harmadik szomszédom, egy 4 vékás földbe szintén árpát — de közönségest — vetett; hogy vetésemet az elkorcsosodástól megmentsem, rögtön kiegyeztem vele — megfizetve még a más világon remélt termését is — s még mielőtt fejét kihányta volna, az egész szet lekaszáltattam.

Feltöltögetés után a vetés — ujult erővel — gyors fejlődésnek indult, szépen megbokrosodott, szárba indult s mire a melegebb napok beállottak, tul volt a veszélyen; azonban a rendek — keltő kivételével — nem nőttek annyira össze, hogy köztük járni ne lehetett volna. Szalmája 1 meter magas, rendszer vastagságú; kalásza egyenlő és rendkívül hosszú: 17 centimeter (6 1/2").

Itt már a sarjkalászok utóérését is be lehetett várni, mert a kalász bármily túlérett állapotban sem szakad, csak a kalász szálkák töredeznek le.

Az aratás augusztus 13-án történt s eresztett 660 liter 424.38 kiló sulyu szemet, vagyis az elvetettnek mennyiség és sulyra nézve majdnem 39-szeressét. Egy hectoliterre esik 64.30 kilo, a visszaesés 1 kilo, de a hazainál mégis 2 kilóval több. A mag az eredetnél valamivel hosszabb és a túléretttség miatt nem oly szép, de mint fentebb is említém, most csak a mennyiségre voltam tekintettel.

Ez árpa faj — általam tapasztalt — előnyei: a szép hosszú kalász, mely túléretten sem szakadoz és a kalász szálkákat elhullatja.

A szaporaságról még nem szólhatok, ezt az ideai összehasonlítás fogja megmutatni, a rendkívül hosszú kalászok különben erre is engednek következtetni.

A termelt mennyiséget el fogom vettetni, jó erőben lévő kissé kötött agyag talajba, őszi szántásba, hol a megelőző évben trágyázott törökbuza volt.

Tettem még összehasonlító kísérletet 3-féle törökbuzával: a Szentkirályi-féle legkorábbi székely, a Dutton korn és a kö-

zönséges itt szokásos törökbuzával, de ezek hozamát még nem tudom. A morzsolás a jövő héten veszi kezdetét s az eredményről egy későbbi cikkben fogok megemlékezni.

Mojos.

Makfalvi Dósa Sándor.

Gyümölcs termelésünk érdekében.*)

Az országos magyar gazdasági egyesület kertészeti szakosztályának Budapesten, 1881-ik év ápril hó 11-én tartott ülésén alóírt a következő előterjesztést tette:

„A gyümölcsfatermesztés terjesztése és az eddiginél nagyobb mérvben való megkedveltetése — dacára nagy jövőt és jelentékeny jövedelmet ígérő fontosságának — egyike azon vállalatoknak, mely a mezei gazdaság terén talán legtöbb nehézséggel jár: 1-ször mert a gyümölcsfa ültetőnek rendszeren 15—20 évig kell várakoznia és ezen idő alatt beruházásait kamat nélkül hevertetnie addig, míg költségeinek, fáradozásainak kielégítő sikerét látja; a mihez az ültető részéről minden esetre nem kevés bátorság és türelem kell, a mi gyorsan élő kornunkban pedig éppen nem tartozik a népszerű eszmék közé; 2-ször, mert a gyümölcsfa ültetés jövedelmezősége igen nagy mértékben függ az ültetendő fajok helyes megválasztásától, a mi igen nehéz dolog és kizárólag e tárggyal foglalkozó szakértő meghallgatása nélkül mindig kockázatos kísérlet marad; 3-ször, mert minél csekélyebb mértékben van valamely vidéken elterjedve a gyümölcsfatermesztés, annál inkább ki van téve a gyümölcsfa és annak termése a megkárosításnak, az elidegenítésnek, mely körülmény sok oly birtokost elriaszt a vállalkozástól, kik ahhoz különben talán kedvet és hajlamot éreznének magukban; 4-szer, mert végeredményben a gyümölcsfatermesztés jövedelmező gyakorlása mégis több szakismeretet és figyelme- sebb gondozást kíván, mint a mennyivel mi, különösen a köznép- nél dicsekedhetünk.

Pedig a gyümölcsfatermesztésnek az eddiginél nagyobb mértékben elterjesztése mégis mulhatlanul szükséges: 1-ször, mert az mezőgazdasági iparunkat megmenteni segítő azon egyoldalúságtól, melynek tarthatatlansága napjainkban egyhangulag el van ismerve; 2-ször, mert szakszerűleg és helyesen kezelve, az egy és ugyanazon területről több jövedelmet nyújthat, mint bármelyik más növény; 3-ször, mert azon forgalom után ítélve, melyet a gyümölcs kereskedés Európában már idáig is elért és mely évről-évre folytonosan növekvőben van, az biztost kilátást ígér a kivitelre; 4-szer, mert eddigi tapasztalataink kétségen kívülre teszik, hogy a hazánkban termelt nemes gyümölcs, ugy az európai, mint az amerikai hasonló fajú gyümölcsöt minőség tekintetében határozottan felül mulja; következőleg biztos kilátást nyújt a győzedelmes versenyre.

Kétséget nem szenved, hogy hazánk felsőbb és hegyesebb vidékein a gyümölcsfatermesztés meglehetősen el van terjedve, sőt vannak egyes vidékek, hol évenként jóval több gyümölcsöt termelnek, mind a mennyi saját szükségletük fedezésére elég; mint pl. Nagy-Bányán, Hunyadmegyében és a Nyárad folyó

*) A t. indítványozó szives volt érdekes és nagy horderejű javaslatát lapunknak közvetlenül beküldeni. Szerk.

vidékei, hol a helyi viszonyok sajátságos minősége, még pedig a két előbbinél a talajnak a gyümölcsenyésztésre különösen alkalmas volta, az utóbbinál pedig a Nyárad vizének évenként háromszor-négyszer ismétlődő áradásai, a gyümölcsfatenyésztést majdnem egyedül jövedelmező gazdasági cikké teszik; hanem ezen helyen is, a tenyésztett fajok minősége, valamint a gyümölcsfák gondozása egyáltalában nem üzetik azon gonddal és oly szakszerűleg, mint a hogy ezen iparág jövedelmezősége és a gyümölcsfajoknak korunkban óriásilag előre haladott nemessége azt lehetségessé tenné, sőt megkívánná.

De közlekedési és kereskedési viszonyaink sem annyira fejlődöttek, hogy ezen vidékek, daczára nagy mennyiségű fölöslegüknek azt áldásnak nevezhetnék és iparáguk nékiek annyit jövedelmezne, mint a mennyit az, mennyiségéhez képest megérdemelne. Szóval: számtalan példák igazolják, hogy hazánk égálji és talajviszonyai, a gyümölcsstermelésnek kiválólag kedvezők, de az is bizonyos, hogy ott, a hol a gyümölcsfa tenyésztetik is; egy részt az ültetett fajok megválasztása, másrészt a gyümölcsfák gondozása igen sok kívánni valót hagy hátra; más oldalról pedig vannak hazánkban igen nagy terjedelmű vidékei hol a dinnyén és szőlőn kívül alig tenyésztenek más gyümölcsöt, köznépiünkél pedig az — átlag vége — mindenütt igen csekély pártfogásra talál.

Mindezen bajoknak orvoslása, hiányoknak eltávolítása, különösen pedig a megfelelő fajoknak egyes vidékek számára leendő megállapítása és e célból a fajok helyes elnevezésének tisztázása, valamint a megfelelő nézeteknek minél általánosabb és minél gyorsabb terjesztése céljából szükséges volna az orsz. magyar gazd. egyeslet kertészeti szakosztálynak oly értelmű átalakítása és szervezése, mely kizárólag ezen tárgygyal foglalkozván, tanácscsal, utmutatással szolgáljon minden egyes vidéknek, a hiányokat és akadályokat elhárítani iparkodják, a gyümölcs értékesítése dolgában a termelőknek kezére járjon, a hol épen szükséges megfelelő kísérleteket tétessen és tekintélyének súlyával, tanácsainak helyességével, ezen iparág megkedvelését terjesztetni igyekezzék.

Villási Pál.

(Vége köv.)

Féldoldali héj alá oltás.

Ugy tapasztaltam, hogy a fanemesítés ezen módja sokak előtt ismeretlen, pedig én ezt több évi gyakorlat után a késői oltásnál oly sikerrel üzöm, hogy közzé nem tételét valóságos mulasztásnak tartanám. Annál is inkább, mert az idei tavaszi mostoha időjárás nemcsak a mezeti gazdát, de a pomologust is jóformán háttérbe szorította. Elannyira, hogy az idő előre haladása miatt, már ezután nagy fák bekoronázásánál és egyéb vastag vadonczok oltásánál a hasítás, nyergezés, völgyelés stb. oltási módok helyett inkább a héj alá oltás s az ezzel egy időre eső féldoldali héj alá oltás lép előtérbe, melyet meglehet kezdeni, a mint a héj a fától elválasztható. A féldoldali héj alá oltás mód következő: levágjuk a vadfát kívánt magasságban. Vesszük az oltógalyakat s kifaragjuk épen úgy, miként a lapozásnál szokás. Az így kifaragott oltógalyat ráillesztjük a lesonkított vad-

fa simább részére s a milyen hosszú a kifaragott nemes rész lapja, a vadfa héjján egy olyan hosszú hasítást teszünk.

Ezután a behasított héj jobbfelől eső részét kissé fölnyitjuk, de a másik részen a héját érintetlenül hagyjuk. Most az oltógaly lapjának élét azon felen, mely a vadfa fel nem nyitott héjához lesz illesztendő, kissé le vesszük, vagy levágjuk s így toljuk be a felnyitott héj alá, úgy azonban, hogy héj a héjjal találjon s gyapottal vagy hárssal bekötjük s viasszal bekennjük. A héj alá oltásnak a leirt mód mellett meg van az a hátránya, hogy több babrálással jár. A nyitogatási műtétnél a vadfa héja kirepedhet, mely körülmény a fogamzás sikerét kétségessé teszi. A nemes galy betolandó részét e miatt nem igen lehet kellő izmosan hagyni, szél s egyéb viszontagság hamarabb és könnyebben okozhat kárt, mint ebben.

Toth Tamás.

A monostori árpa hirdetése alkalmából.

(Válasz Paget János ur felszólalására.)

E lapok f. évi 14-ik számában a k.-monostori m. kir. gazdasági tanintézet a következő hirdetést tette közzé: „Kitünő árpát ad el a gazdasági tanintézet K.-Monostoron. Az árpa kétsoros, chevalier-eredetű, hectoliterenkint 72 kilót nyom. Ára métermázsánként helyben vagy a vasúthoz szállítva 10 frt 50 kr. stb.“

Ezen hirdetésre Paget János ur e lapok 16-ik számában egy cikkben volt szives reflectálni, mely cikknek lényegét a következőkben hiszem összefoglalhatni:

1) P. J. ur állítása szerint a hirdetett árpa nem 72 kilós, hanem csak 67 kilós.

2) Az árpa nem elég tiszta.

3) Szerfelett drága.

4) A jelenlegi földmívelési minister ur felkérendő lenne, hogy ezen gazd. tanintézetet a vetőmagul szolgáló magvak termelésére utasítsa.

Ezen, különösen az 1. és 2. pontokban épen P. J. ur által a közönség elé állított nyilatkozatok nem szolgálnak a gazdasági tanintézet előnyös megítélésére. Miért is elhagyva a nagyon kínálkozó egyéb reflexiók megtételét, ezennel egész határozottsággal kijelentem, hogy:

1-ör, a hirdetett árpa csak ugyan 72 kilós s P. J. ur mérésének tévesnek kell lennie. Ennek konstatálására egy, ezen intézettel függésben nem álló, 3 tagu, szakértőkből álló bizottságot kértem fel mely bizottság a kijelölt árpából próbaméréseket tevén, 1 hectoliter árpa súlyát 72 (hetvenkettő) kilónak s még valamivel többnek is találta. Ezen eljárásról jegyzőkönyvet vétetvén fel, annak hiteles másolatát idecsatoltam. Igen ohajtanám, ha az tartalmulag közöltetnék, mert egy országos intézet hitelét van hivatva igazolni.*)

2-or, az árpa annyira ki van tisztítva, a mennyire azt a jelenlegi tisztító gépek csak végezhetik, melyekkel hatszor át-

*) A jegyzőkönyv az erdélyi gazd. egyeslet irodájában megtekinthető.

rostáltatott. A fentemlített bizottság az egész garmada tisztaságát elismerte s a még előforduló idegen magvak arányát egészen jelentéktelennek állította, a mint azt a jegyzőkönyv is tanúsítja.

3-or, az árpa árának meghatározása egyszerű üzleti ügy. A múlt évben hectoliterenkint 8 frtért szívesen vették azt, a mit az idén 7 frt 60 krra tüztünk ki, suly szerint pedig a múlt évben 1 mmázsa árpánk 11 frt 12 krral kelt, idei ára pedig 10 frt 50 kr. volt. Az értékesítési viszonyokra itt nem terjeszkedhetem ki, csupán a lap szűk tere végett.

4-er, különböző magvak termelését, honosítását az intézet kezdettől fogva üzte és folytatja is; ezt igazolják gazdasági számadásai és kísérletelki jegyzőkönyvei, melyek mindenkinek nyitva állanak. Az utóbbiak, terjedelmes voltak miatt, nem voltak e lapban közreadhatók. Gazdasági saját terményeink magvait már magunk javítottuk s a ki hozzánk fordul, tőlünk jó vetőmagot nyer. Repce, buza, rozs, árpa, tengerifajták, burgonya és egyéb magvaink, hogy a gazdaközönségtől kerestetnek s vétetnek igazolják nyitva álló eladási lajstromaink.

Az intézet igazgatósága teljesíti tehát már tíz év óta azt, a mit tíz év után attól P. J. ur követel. De az intézet előljáró ministeriumának is mindenkor gondja volt arra, hogy az intézetek a magueveléssel — a megengedhető keretben — foglalkozzanak s ehhez az eredeti magvak behozataláról s kiosztásáról gondoskodott. Ez idén az intézet a ministeriumtól termelés végett a következő magvakat nyerte: „Champlaine“ tav. buzát; eredeti „Chevalier pedigree“ és „Oakshott selected beardless“ árpát direct Angliából; továbbá már az országban természetelt eredeti „Chevalier pedigree“ árpából egy részletet, melyek az intézeti saját termelésű és a múlt évben megindított „Primadonna“ árpával nem közönséges kollektiót képeznek s ezek és még más újabb magvak akkor már itt elvetettek (t. i. a földbe), midőn P. J. ur felszólalása megjelent! De kérhető mindenki, miért különösen és annyi árpával kísérletezni? Azért, mert több évi tapasztalat szerint az árpa a monostori határban igen jól sikerül. Czélszerű tehát a termelést lokalizálni, azaz azt művelni kiválólag, a minek a természet is legjobban kedvez.

Végül még csak egy körülményt legyen szabad megértenem. P. J. ur azt ohajtja, hogy ezen intézet természetesen ezen országrész számára jó vetőmagvakat. (Ezt teszi már mióta fennáll.) S adja azokat a piaci áránál valamivel magasabban. Erre a válaszom röviden csak az, hogy: 1-ör a gazd. tanintézet a magtenyésztéssel foglalkozik; de az intézeti gazdaságot, kertészetet az örökös experimentatióknak kitenni nem szabad, itt elsőrendben tananyagul egy megállapított gazdasági rendszerre van szükség. A magtenyésztő állomások (à la Grflich Attems-sche Samencultur-Station in St. Peter Graz) külön szervezendők. Erre szolgálhatnak a gazd. egyleti kertek és telkek is. 2-or a földművelési ministerium évről-évre számos jó vetőmagot oszt ki a gasdaközönségnek; nem kell tehát azt már az intézetnek tonyészteni, sem ettől a gazdáknak drága pénzen megvenni, mert ingyen adják; most is lesz még a gazd. egylet

irodáján kiadni való vetőmag; mibe sem kerül az, csak el kell vitetni az egyleti irodáról.

K.-Monostor, 1881. april 23-án.

Vörös Sándor,
igazgató.

EGYVELEG.

— Lapunk mai mellékletét: E. Soxhlet bécsi kereskedő árjegyzékét ajánljuk érdeklődő olvasóinknak szíves figyelmébe.

— A „Magyar Pénzügy“ közgazdasági, pénz, ipar-kereskedelmi, biztosítás és közlekedés-ügyi szaklap 4-ik száma fekszik előttünk. Örömmel konstatáljuk, hogy akadt végre a magyar fővárosban is magyar szaklap, mely meg tud felelni kitűzött feladatának és kielégíteni képes a szakérdekek iránt táplált igényeket. „A Magyar Pénzügy“ eddig megjelent számai, szakszerű és tárgyilagos közleményei és eredeti hirei folytán már is méltó figyelmet keltettek az érdeklőkörökben. A technikai kiállításra nézve is ajánlatos külsővel megjelent „Magyar Pénzügy“ előfizetési ára, az Általános Sorsolási Értesítővel együtt: fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénz Budapest, gróf Károlyi-utca 5. sz. alá küldendő. Előfizethetni bármely naptól kezdve.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Lesnyek, 1881. april 20-án.

Ősz vetéseink a rozs kivételével nem a legjobbnak mondhatók. Az egymásután következő gyakori esőzések, a tavaszi vetéssel nagyon hátráltattak, még csak tavasz buzát és árpát vethettünk eddig. Az igaz és tejlő marhák kivételével, marháink legelőre járnak. Takarmány kevés és drága. Házi állataink egészségesek, kivéve a disznókat, melyek között a torokgyík pusztít. Ma, midőn a nap lemenőfelben volt egy meglehetősen csoport kolumbácsi legyet pillantottam meg, mi nem a legörvendetesebb ujság.

Dráguse Lajos.

Sáromberke, 1881. april 22.

Jól telet őszi vetéseink szépek s a kedvező időjárással jól gyarapodnak; nemkülönb a legelő, rét, löhere és luczerna is. A márcziusi esős időjárás következtében a tavasziak vetésével kissé elköstünk s így munkánk e részben annál szorgalmasabban foly, habár sok helyen — a kötöttebb földeken — nem oly jól, a mint kel-lene, mert szívájón számlik s a boronának két annyi dolgot ad. Az említett esős időjárás után néhány napig tartó száraz szeles idő az új vetésekre nézve veszéllyel fenyegetett a menyiben a föld felülete megkérgesedett s így a mostanl gyakori esős igen jókor jött. Állataink jól telettek ds egészségesek, úgy szintén sertések juhok is, ez utóbbiak közül sok maradt meddön, minek oka valószínűleg az, hogy a beregés idején szájfájások voltak. A tavaszi malacoztatás kielégítő eredményű volt és a süldők jó fejlődésnek indultak. H. A.

Ilyefalva, 1881. april 23.

A tavaszi munka megkezdődött, csak meg törökbuza és takarmányfélék vannak hátra. Az őszi vetések nagyon szépek, reteken és legelőkön van elég mit enni a marháknak. Gyümölcsfák nagyon jól telettek, jó termés mutatkozik. Házi állatok egészségesek. Gaboná ára csökkent.

Nagy Hubert.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1881. április 16-tól április 23-áig.

Buza élénk üzlet növekedő árakkal, forgalom 60,000 metermázsa, ár 12 frt 80 kr.

Rozs gyenge üzlet, forgalom — metermázsa, ár 10 frt 45 kr.

Árpa változatlan, forgalom 4000 metermázsa, ár: takarmányárpa 6.85 frt, seres árpa 7.85 frt.

Zab közepes, forgalom 4000 metermázsa, ár 6.35 frt.

Törökbuza lanyha üzlet, forgalom 10,000 metermázsa, ár 5.95 frt.

Gyapju. A forgalom a múlt héten mintegy 100 mmázsa közepes posztó gyapjura szorított, mely külföldre 82 frttól—90 frtig kelt el, azon kívül 50 mmázsa bácskai közönséges gyapju 65 frttól—66 frtig katona posztónak vásároltatott meg.

A gyárilag mosott gyapjuból a lefolyt héten mintegy 6400 kilo, kilója 2 frt 10 krtól—2 frt 70 krig külföldre adatott el, árak a vevők előnyére.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest ápril 15. | Bécs ápril 15.

Buza	12.15—13.45 frt	10.90—14.15 frt
Rozs	10.30—10.60 frt	10.95—11.70 frt
Árpa, takarmány	6.70—7.00 frt	6.50—7.25 frt
Árpa, szeszfőzésre	7.55—8.35 frt	8.80—9.50 frt
Árpa, seres	8.65—9.75 frt	9.90—10.60 frt
Zab	6.35—6.65 frt	6.55—6.90 frt
Törökbuza	5.90—6.95 frt	6.50—6.60 frt

Budapesti marhavásár április 21-ikén. Összes felhajtás 1130 drb. nagy és 1295 drb. apró marha. Ebből eladatott 22 drb. bika, 717 db. ökör, 296 db. vágó tehén, 95 db. fejőstehén, — db. bival, 331 darab borju, 364 darab bárány. Árak: bika darabonként 64—118 frt, ökör páronként 194—360 frt, vágó tehén páronként 150—285 frt, fejős tehén darabonként 75—187 frt, bival páronként — — frt, borju darabonként 13—34 frt, bárány páronként 5—9 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 48—52 frt, tehénhús 46—49 frt, borjuhús 70—96 frt, bivalhús 41—44 frt.

Bécsi marhavásár április 18-ikán. Összes felhajtás 2973 drb és pedig 1654 drb. magyar, 804 drb. lengyel 515 drb. német fajta, melyből 2899 drb. ökör, 20 drb. tehén, 32 drb. bika és 2 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 46—60 frt, lengyel 48—54 frt, német 50—58 frt, tehén 47—53 frt, bika 48—52 frt, bival — — frt. Lábán darabonként 105—227 frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár április 22-én. (Az első magyar sertéshizlító és kölcsönelőlegelő részvénytársaság jelentése.) Miután a kiviteli kereslet csekélyebb volt, a forgalom is gyengült, mindazonáltal az árak szilárdak maradtak, mert jó leszurásra érett sertés nem hajtatott fel.

Jegyzett árak: magyar válogatott áru 220—260 klgr. nehéz 58½—59½ kr., 180—220 klgr. 58 kr., öreg 300 klgr. tuli 55—56 kr., vidéki sertés 53—55 kr., bánati és szirmiai 54—56 kr., transitóban: szerb 52½ kr., román 52½—

57 kr., tüskés 51½—52½ kr., fogyasztásul: szerbiai 52½ kr., romániai 54 kr. tiszta klgrkint.

Takarmány árak: bánati tengeri 5.95 frt, román 6.10, frt, árpa 7.00 frt. Helybeli állomány: április 15-én maradt: 79,885 darab; hozzá hajtatott: alvidékről kövér 1274 drb., sovány 644 drb., Szerbiából 2056 drb., Romániából 2816 drb., magyar államvasutal 1170 drb., a budai vámoknál 131 drb., együtt 8091 drb., összesen 87,976 drb. Elhajtatott: felvidékre 151 drb., Bécsbe (m. h. 128 drb.) 2331 drb., Csehországba 785 drb., Bodenbachon át 1716 drb., Ruttkán át 1954 drb., Budapesti fogyasztás 1944 drb., Kültelki fogyasztás 120 drb., magyar államvasutal 93 drb., együtt 9094 drb., marad állomány 78,882 drb. A részvény szállásokban 17,892 drb. van el helyezve.

Az egészségrendőri és transito szállásokban maradt ápril 15-éről 10,788 drb., hozzá jött: szerbiai 2056 drb., romániai 2816 drb., együtt 4872 drb., összesen 15,660 drb., elhajtatott 4227 drb., marad állomány 11,433 drb. és pedig 4044 drb. szerbiai és 7893 drb. romániai. Az egészségi vizsgálatnál eddig 1392 drb. a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Disznózsir emelkedő árakkal, kész áru hordóval együtt 75 frt és május havi kötésben hordó nélkül 71—72½ frt.

Szalonna szilárd, vidéki szalonna 61—62 frt, városi áru 67—68 frt, füstölt szalonna 70—72 frt.

Bécsi sertésvásár április 19-én. Összes felhajtás 3751 drb. és pedig 881 drb. nehéz, 1322 drb. közepnehéz és 1548 drb. süldő; melyből 1962 drb. magyar, 1548 drb. orosz-lengyel, 145 drb. szerb és 96 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 52—54 frt, közepnehéz 46—52 frt, süldő 35—45 frt, szalonna és zsir 68—70 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

ELADÓ

vidéken: ház, udvar, kert, törökbuza kas, istálló, laczi konyha, major, (házhely) és 20 darab első osztályu föld.

A tulajdonos czimét a szerkesztőségénél lehet megtudni.

(13.)

(2—3.)

VALÓDI KORÁNÉRŐ!

50 metermázsa Székely-tengeri vetőmag; (a Maros-Illyei vasúti állomáshoz szállítva) metermázsa **csak 12 frtjával** zsák nélkül eladó.

Megrendeléseket elfogad és legpontosabban teljesít, 50 klgrammon felül

Lesnyeken,
u. p. Branicska.

Dráguss Lajos,
gazdatiszt.

(10.)

(3—3.)

(13.)

H I R D E T É S.

(1-3.)

A „Magyar-francia biztosító részvény-társaság“ alólikt vezérügynökségének van szerencséje a n. é. közönséget az ideai közlegő jégbiztosítási idény alkalmából azon különös figyelemre méltó megjegyzéssel értesíteni, hogy az általa képviselt „Magyar-francia biztosító részvény-társaság“ a mezei termények jégkár elleni biztosítását a n. é. közönség érdekeinek kellő méltánylásával, eddig még egyetlen hason intézet részéről sem nyújtott tetemes előnyökkel hajlandó eszközölni.

Ugyanis rendes díjaiból a takarmánynövények, kukorica, buza, rozs, árpa, zab, hüvelyes vetemények, cikorépa, burgonya, repce, tatárka, köles, lóheremag, répamag, mindenféle magvak, zöldség, fonó-növények, mák s minden más kereskedelmi növények biztosításánál 50 százalékot vagyis azok felét, míg a dohány, komló és szőlő biztosításánál 20 százalékot azaz rendes díjai 5-öt a biztosító félnek elengedi, tehát azon kedvezményben részesíti, hogy míg a n. é. biztosító közönség eddigelé csak a teljes díjak megfizetésével volt képes terményeit biztosítani, ezen czélját a Magyar-francia biztosító részvény-társaságnál eddigi költségeinek 50 százaléka, illetve 20 százaléka megtakarításával is elérheti. Társaságunk e mellett a tüzbiztosítási ágazatban is jelentékeny kedvezményeket ad és pedig:

Az épületek biztosításánál

- a legolcsóbb díjtételek alkalmazása mellett uradalmak, egyházak, testületek és erkölcsi személyek részére 10% díjelengedést;
- több éves biztosításoknál, évenkénti díjfizetés mellett, a hatodik év ingyen kedvezményül;
- ha a díj egyszerre előre fizetetik, már az ötödik évi biztosítás ingyen adatik.

Társaságunk igen tetemes alaptőkéjén kívül különösen solid kezelési elvei által kíván a n. é. közönségnek mindjárt működése kezdetén kezességet nyújtani arra nézve, hogy előforduló kárait a leggyorsabban és méltányosabban leendő képes rendeztetni és kifizettetni.

Felhívjuk végül a biztosító közönséget, hogy biztosításai eszközlése végett egyenesen hozzánk, vagy pedig vidéki ügynőinkhez fordulni sziveskedjék — s megemlíjük, hogy bármintü biztosítási ügyben írás-, vagy szóbeli felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgálunk.

A „Magyar-francia biztosító részvény-társaság“ kolozsvári vezérügynöksége.

K. Biasini Domoșos. Iroda: bel-magyarutca 9. szám.

P i a c z i á r a k.

A h e t i v á s á r		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
h e l y e	napja	tiszta buza	olegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Banaterozse	april 19	800	600	—	—	250	350	330	150	320	36
Brassó	april 15	820	580	570	390	200	320	280	—	240	44
Osik-Szereda	april 20	800	—	525	360	275	450	220	80	200	36
Décs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva	april 16	1130	860	800	—	280	450	320	160	230	44
Érzsébetváros	april 23	725	650	550	—	130	300	300	180	300	40
Fogaras	april 15	933	—	694	—	200	459	280	—	280	42
E.-Fehérvár	april 16	1235	1050	910	—	720	420	260	—	240	46
Gy.-Sz.-Miklós	april 16	1000	—	580	500	275	500	330	100	160	38
Kolozsvár	april 21	820	—	620	—	330	350	300	280	350	46
M.-Vásárhely	april 21	1040	920	900	600	250	430	300	150	450	40
Nagy-Enyed	april 21	1000	770	—	260	310	350	360	200	260	44
N.-Szében	april 22	780	630	560	480	240	340	180	100	350	44-48
Szegesvár	april 21	760	550	550	—	240	350	200	—	180	40
S.-Sz.-György	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	april 21	762½	612½	587½	—	257½	340	390	240	280	36
Sz.-udvarhely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 20 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelő minden külön díj nélkül tetés szerint akarhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/16 v. nyolcad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bolyogdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyötünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészes engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, középütcza Minorita-épület.

Mai számunkhoz 3/4 ív melléklet van csatolva.

Egyleti mozgalmak.

Az erdélyi gazdasági egylet közgyűlése 1881 április hó 10-én.

Tartott elnök Tisza László elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Huszár Sándor, tiszteletbeli elnök; Szabó József és Báró Jósika Sámuel alelnökök; Ákoncz János, Báró Apor Károly, Báró Bánffy Albert, Gróf Bély Ákos, Berde Áron, Gróf Bethlen Gergely, Boér Sándor, Dávid Antal, Demeter Károly, Filep István, Gyarmathy Miklós, Haller Rezső, Himmelstein József, Báró Huszár Károly, Korbuly Bogdán, Páll Sándor, Pataki Sándor, Sárosy Pál, Sigmond Ákos, Simay Lukács, Szabó Samu, Szentgyörgyi Lajos, Dr. Szentkirályi Ákos, Szenkowich Márton, Sugár József, Gróf Teleki Károly, Tóth Zsigmond, Tulogdi Soma, Voith Gergely, Vörös Sándor; — Dr. Hintz György, egyleti pénztárnok; a jegyzőkönyvet vitte Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

89. Elnök az összegyűlt tagokat melegen üdvözölvén, rövid visszapillantást vet az elmúlt év mozzanataira, kiemelve az örvendetes, valamint a szomorú eseményeket, ezek közt a halálzásokat, melyek több veterán tagtól fosztottak meg. Végre felhívja a közgyűlést, mondaná ki egyhangulag, hogy a napirend 3-ik pontjáról, egy új alelnök megválasztásáról tudni sem akar és kérje fel alelnök Szabó Józsefet, hogy e tisztet, melyet oly példátlan buzgósággal, tapintattal és szakismerettel tölt be, az egylet, valamint a köznek érdekében továbbra is viselni sziveskedjék;

Bárá Bánffy Albert a tagok nevében emel szót és részéről is kéri a lemondás visszavételét. A gazdasági egylet jelen virágzását éppen az alelnök páratlan tevékenységének, odaadó munkásságának köszönheti és éppen azért csapásként érezni ily hivatott egyénnek visszavonulását.

Szabó József alelnök engedve a közgyűlés zajos helyeslése közben hozzá intézett kéréseknek, kijelenti, hogy ezuttal állását megtartja ugyan, de azon feltétellel, hogy időközben is lemondhasson, ha egészségi állapota, vagy más körülmények azt kikerülhetlenné teszik; — a miben a közgyűlés megnyugodott.

90. Elnök a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére

— Bárá Huszár Károly, Dávid Antal és Vörös Sándor tagtársakat kéri fel.

91. Egyleti titkár Gamauf Vilmos:

Tisztelt közgyűlés!

Midőn az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya közelebbi működéséről a tisztelt közgyűlésnek jelentést tesz, mindenekelőtt beléletünk adataiból kötelességszerűen megemlítjük, hogy az elmúlt évben egy rendes közgyűlést (márczius 21-én) és 13 választmányi ülést tartottunk, melyeken összesen 346 jegyzőkönyvi határozatot hoztunk. A titkári ügyforgalom élénkségének bizonyítására felhozzuk, hogy 187 ft 3 krt adtunk ki postabér címén.

Az egyleti titkár június, július és augusztus hónapokra szabadságolva lévén, helyét ezalatt minden díj nélkül és a leg-

nagyobb meglepedésre egyleti pénztárnok Tekintetes Dr. Hintz György ur töltötte be.

A szakirodalom pártolására főleg a hazai és jelesebb külföldi szaklapok előfizetése által törekedtünk, e czímen tavaly mintegy 300 ft ment fel. Daczára annak, hogy közel 40 lap áll a titkári irodában az érdeklődők rendelkezésére, most sem hallgathatjuk el a már hagyományossá vált panaszt, hogy egyletünk tagjai közül vajmi kevesen veszik ezen olvasmányt igénybe.

A párisi kiállításon elnyert bronce érmek és dicsérő oklevelek csak múlt évi május hóban érkezvén kezünkhöz, igazgató választmányunk nem találta indokolhatónak, hogy ily későre, két év múlva ünnepélyes kiosztást rendezzen, hanem meglepedett azzal, hogy az illetőknek kitüntetéseiteket lehető rövid uton kézbesítette.

Bár a halál a múlt évben számra nézve nem sok tagot ragadott ki közülünk, fájdalomunk mégis őszinte és nagy, mert legjelesebb, legtisztelteméltóbb veteránjaink között pusztított. Elvesztettük ugyanis tiszteletbeli tagjaink közül Brassai Kronstädter Józsefet, alapítóink közül pedig Gróf Bély Ferenczet, Gróf Kálnoky Pált, az évdijas tagok közül Máthé Károlyt.

E szomorú veszteséggel szemben örömmel jelenthetjük, hogy 4 tisztelt hazánkfia lépett az évdijas tagok sorába u. m. Dr. Réthy Mór, Gróf Haller János, Himmelstein József és Csiszár József, úgy hogy jelenleg 188 alapító (csak az élöket véve fel) és 99 évdijas tagot számlál egyletünk.

Az „Assicurazioni generali“ biztosító társaság kedvezményi szerződését, melyet igen mérsékelt árak mellett egyletünkkel kötött, aránylag még mindig kevés tagtársunk veszi igénybe, mert a biztosítási eszme még ma sem foglalta el nálunk az őt megillető tért. Ugy halljuk különben, hogy a társulat a beálló jégidényre rendkívüli kedvezményeket fog nyújtani és ez által is a kitűzött czélt, a biztosítások általánosítását és azoknak jutányosabbá tételét megközelíteni.

Egyleti köztelkünkéről röviden csak annyit jelentünk, hogy annak új berendezése befejezéséhez közelit, a mennyiben már öt tábla van a nyolczas turnusból beállítva. Igaz, hogy a jelen tavaszi leltározás szerint itt számos hiány van, a mennyiben egyik-másik táblában 30—50% lesz a meg nem fogamzás miatt utánpótolandó; igaz, hogy őszi barack készletünk az elmúlt télen majdnem egészen elfogyott, — de mindezek szorgalmas munka által kipótolhatók és ha valami rendkívül kedvezőtlen körülmény elő nem áll, talán már 1882 tavaszán, de legkésőbb őszen a csemete-eladás az új táblákból megkezdhető lesz. Az elmúlt 1880-ik évben a kiadási előirányzatnál 184 frttal adtunk ki többet, de miután a bevétel is majd egy akkora többletet adott, a költségvetési előirányzat csak néhány forinttal van túlhaladva. Részint az átalakítás nehézségei, részint a csemetek utáni gyenge kereslet okozták azt, hogy ezen bevételnek csak harmad része esik gyümölcsfa-eladásra, a mi pedig köztelkünknek főczélja; a többi telemes összegekhez a szőlő- és gyümölcstermés, de leginkább a takarmányrépa és törökbuza járult. Hogy ez nem egészséges viszony, az könnyen belátható s

ugyanazért egy a kertészeti szakosztály, mint az egyleti elnökség tőlük telhetőleg törekednek azon, hogy a forgalom fősúlyát a nemes csemete termelésre fektetve, a köztelek magát saját erején fentartsa, vagy e feladatát legfeljebb csekély pótlással folytathassa.

Az idei év e tekintetben nagyon terhes lesz, miután mint említettük az átmenet befejezéséhez most közelit és ennél fogva régi tábláink fogyatékban, új tábláink még tartalékban vannak; a kiadható fajok megválogatása lehetetlen, a vevőnek — ha ugyan elfogadja — azt kell vennie, a mit adhatunk, nem pedig azt, a mit ő szeretne! Mindezekből folyólag a köztelki hiányt óvatosságból a múlt évi előirányzathoz képest 50%-al felemelni s így 900 forintban megállapítani jónak látjuk.

Az 1882-ik évre már a köztelki munka a kertészeti szakosztály gondos és alapos számítása szerint általában lenne kiadható, még pedig lenne a kiadás nagyjában vázolva

Kertészfuzetés	450 frt.
Általánymunka	425 frt.
Adóra s biztosításra	50 frt.
Épület és kerítés fentartása	50 frt.

összesen 975 frt.

A bevételeket a következőkben lehet csoportosítani:

Eladó csemeték után	800 frt.
Külső és belső föld kibérléséből	150 frt.

összesen 950 frt.

Vagy pedig sikerülni fog az egész köztelket olyformán haszonbérbe kiadni, hogy a vállalkozó az egy és egynegyed holdnyi faiskola s ahhoz tartozó mag-pikirozó s vadonez iskola, valamint az anyafakertnek kötelezett fentartásán kívül a befolyó jövedelem élvezése mellett az egész köztelekről saját legjobb tetszése szerint rendelkezessék és még e mellett csekély, de évről évre fokozódó haszonbért is fizessen. Láthatja a tisztelt közgyűlés, hogy egyleti köztelkünkkel jó uton haladunk és hogy lehetséges lesz a cél megóvása mellett az egyleti pénztárt egy terhes, számos tagtársunk véleménye szerint nem eléggé indokolt kiadástól megmenteni.

Kötelességünk tudatni, hogy a köztelekből a borszőlő egészen eltávolítva lett, a jelen évben az asztali fajok lesznek a nagyutczai szőlőbe áthelyezve, valamint a köztelki szőlőiskola is kiirtva, úgy hogy jövő évre e telepünk a szőlőtől egészen tiszta lesz, a mi tekintettel a fenyegető phylloxera veszélyre nagyon fontos, mert így e káros rovarnak tápját elvonva, nem kerülünk azon bajba, hogy csemetékünk eladása betiltható legyen!

A nagyutczai szőlő a múlt évben közepes, nem nagyon érett termést adott, mely árverésen 96 frton kelt el. A köztelki asztali szőlőnek ide helyezésével az aljban levő értéktelen fajok jobbakal lesznek pótolva s a mivélésnek Guyot és karikás rendszerre való szorításával a termés is — az eddigi tapasztalat szerint — tetemesen gyarapítva.

Szellemi tulajdonunknak az „Erdélyi Gazda“ gyarapodásáról már múlt évi közgyűlési jelentésünk szólott és most örömmel jelezhetjük, hogy az 1880-ik év kedvező eredményt

nyújtott. Tagsági példány 275 ment szét, tisztelet- és cserepéldány 107 volt, miglen az előfizetők száma 459-re rugott, kik közül csak 188 fizette a rendes 2 frtnyi díjat, 271 ellenben a kedvezményes 1 frtos előfizetést vette igénybe; ezek között volt: tanintézet és iskola 100, község 80, lelkész 43 és tanító 41; látszik tehát, hogy a lap kezd azon körökben terjedni, melyeknek első sorban száma van. Hogy a mutatkozott gyarapodás folyton növekedő lesz-e, azt ma megmondani nem lehet; de tán alig veszik szerénytelenségnek azon óhajításunkat, mely azt kívánja, hogy mielőbb minden magyar ajku községnek, lelkésznek, tanítónak kezében forduljon meg e hasznos lap, melynek ha egyéb érdeme nem volna is, már példátlan olcsóságaért is pártolásra méltó. Igen nagy baj, hogy nálunk még oly kevesen szeretik a szaklapokat olvasni s még kevésbé abba irni, pedig elismert gazdáinknak figyelemreméltó tapasztalatai kiváló érdeket kölcsönöznek egy első sorban a gyakorlat igényeit szem előtt tartó közlönynek. De úgy az olvasó, mint az író közönséget lassan lassan lehet csak nevelni és ha az erdélyi gazdasági egyesület erre elég türelmet, szellemi munkásságot és anyagi támogatást fordíthat, a maga idején kétségkívül örömet fogja látni az önzetlen fáradozásnak. Az előfizetők szaporodása adta már az elmúlt évben azon kedvező eredményt, hogy a költségvetésben felvett 750 frt helyett az egyleti pénztár csak 612 frttal járult a lap fentartásához.

A szőlészeti vándortanárság a múlt évben a kisküküllői borvidék nyáradi kerületét járta be, e mellett a nagyméltóságú miniszterium felszólítására és vonatkozással a fenyegető phylloxera vészre — elkészítette az erdélyrészi új szőlőültetvények statisztikáját. Ősztől kezdve a borászati kormánybiztosság rendelkezett vele és jelen újévkor tényleg az állam szolgálatába lett átréve egyelőre ideiglenes minőségben mint szőlészeti és borászati szaktanár.

Szakosztályaink közül ismét a kertészeti volt az, mely legtöbb tevékenységet fejtett ki s az elmúlt évben a rendes foglalkozáson, a szaktárgyak megbeszélésén és a gyümölcsök izelésén kívül még a gyümölcsészeti kiállítás rendezése és az onnan višszatartott tanulmányi anyag feldolgozása adott neki meglehető munkát, úgy hogy a megállapított szeredai ülés a halmozott teendő elvégzésére elégtelennek mutatkozván, huzamos időn át még a szombat délutánnal kellett megtoldani. Az 1880. évi 53 rendes ülésen 355-féle alma, 177 körte, 42 cseresznye, 42 szilva, 12 őszibarack, 12 kajszi, 6 meggy, 42 szőlő, 5 dió, 6 málna, 8 ribizli, 82 földieper, 4 dinnye, 5-féle lépesmész és 1-féle almakocsonya került köstölésre, összesen tehát 796-féle gyümölcs és vegyes. Az üléseket a tagok szorgalmas részvétele és munkálkodása mellett id. Bodor Pál elnök vezette lankadást nem ismerő buzgalommal és ügyszeretettel; azon ritka esetben, midőn testi gyengélkedése e tiszt teljesítésében gátolta, a buzgó alelnök Berde Áron foglalta el helyét. Az Erdélyi ös gyümölcsének lefestésére az igazgató választmány által utalványozott 50 frtot a szakosztály igénybe vette és több almafaj eléggé sikerült színes képének megkészítésével egy értékes gyümölcsalbumnak alapját megvetette.

Többi szakosztályaink közül a közgazdasági, állattenyésztési és szőlészeti fejtett ki alkalomszerű tevékenységet; de miután számos beiratkozott tagtárs a városról elköltözött, vagy más okon volt akadályozva a közreműködésben; igazgató választmány igen sok esetben ad hoc bizottságot kért fel, mely azután a legnagyobb buzgalommal és szakismerettel igyekezett a reá rólt feladatnak eleget tenni.

Mielőtt tovább haladnánk, tartozó kötelességet teljesítünk, midőn a nagyméltóságu földmivelési miniszterium iránt érzett hálánknak nyilvánosan is kifejezést adunk. Az „Erdélyi gazda“ évi 1000 frt subventiója az elmúlt évben is kiutaltványozva lett; a megküldött kísérleti magvakat elismert gazdatársak előnnyel használták fel; végre egyleti könyvtárunk számos és becses adományban részesült a nagyméltóságu miniszterium által kiadott vagy segélyezett nyomtatványokból.

Az elmúlt évben szerencsés volt egyletünk több a központon tartott szakértekezleten és országos érdekű gyülekezésen képviselőileg részt vehetni, így a szarvasmarha tenyésztési értekezleten, hol Tisza László elnök és Szabó József alelnök voltak a meghívottak; majd a borászati értekezleten, hová képviselőül elnök Tisza Lászlót és tagtárs báró Kemény Gézát kértük fel, végre a hazai gazdasági egyletek országos szövetkezésének kezdeményező ülésén, hol elnök Tisza László és titkár Gamauf Vilmos védte egyletünk eltérő nézetét, mely tárgyról, mar napi rendünk során még külön lesz szó.

Az országos magyar gazdasági egyletnek mult évi májusban tartott 50 éves jubileumára diszes küldöttség élén elnök Tisza László tolmácsolta az erdélyi gazdasági egylet őszinte szerencse kívánatait.

A borászati kormánybiztosság felhívására és zarándi dr. Knöpfler Vilmos urnak készséges vállalkozásával minta szüretet rendeztünk annak marosvásárhelyi szőlőjében, mely azonban a kedvezőtlen idő és termés miatt nem eléggé sikerült.

A nagyméltóságu miniszterium megbízásából az erdélyi juh- és sertésenyésztés ügyében statisztikai felvételeket eszközöltünk és a legmegbízhatóbb beszerzési forrásokról jelentést tettünk.

Örömmel tudatjuk, hogy az emberi trágya értékesítése ügyében kiirt pályázat, melyre elnök Tisza László a sepsi szentgyörgyi vándorgyűlés alkalmával 12 drb 20 frankos aranyat ajánlott fel, igen kedvező eredményt adott, a mennyiben 4 pályázó közül selmeczi erdészakadémiai tanárok Nickel Zsigmond és Fekete Lajos jeles munkája nyerte el a díjat. A pályanyertes mű első sorban az „Erdélyi gazdában“ fog megjelenni s abból külön lenyomatok útján terjesztetni, maga a nagyméltóságu miniszterium is 500 példányt rendelt meg e hézagpótló munkából.

Önálló ágendáink közül első sorban említjük fel azon gyümölcsészeti s kertészeti kiállítást, melyet egyletünk 1880. október 23—november 3-ig a városi vigadó termeiben rendezett. A kiállítók száma 150-et tett, jutalmul 6 drb. egyleti ezüst-érem, 15 drb. egyleti bronz-érem, 13 drb. 10 frankos arany, 7 drb. ezüst forintos és részint ezek mellett, részint külön 63 drb. dícsérő oklevél lett kiosztva. A látogatók száma 3000-et haladott,

beleértve a tanuló ifjúságot, mely főnökeinek vezetése alatt 5 kr. kedvezményi árért látogathatta a tárlatot. A kiállítás erkölcsi és gyakorlati sikere igen nagy volt, mert a gyümölcskiállítás gazdagsága eddig páratlanul állott; az anyagi oldala azonban nem volt egészen kielégítő, a mennyiben 366 frt 83 kr. hiány maradt, melyet különben az egylet pénztára önerején fedezett. A tárlat tartama alatt nagyon látogatott és érdekes értekezleteket rendezett az egylet, úgy a gyümölcsészet, mint a borászat köréből.

Sok gondot adott az igazgató választmánynak a mindinkább közeledő phylloxera vész elleni erélyes védekezés. E célra legmegfelelőbbnek az erdélyi országrész középtanintézeteinek szaktanárai részére Kolozs-Monostoron rendezendő phylloxera tanfolyamot tartva, ez értelemben a nagyméltóságu miniszteriumhoz felterjesztést intézett, indítványozván egyszersmint, hogy a tanfolyam összes hallgatói végezetül Peérre ránduljanak ki s ott a nélkülözhetetlen gyakorlati tapasztalatokkal egészítsék ki az elmélet tanait. A nagyméltóságu miniszterium azonban csak 2—3 hallgatónak kívánta a gyakorlati okmutatást fenntartatani, mire egyletünk kénytelen volt a tanfolyam reá ruházott rendezéséről lemondani és annak keresztülvitelére az akkor alakult kolozsvári phylloxera bizottságot ajánlatba hozni.

Az új ültetések ellenőrzése céljából szőlészeti vándortanár Fekete Pál azoknak statisztikáját összeállította; mely munkát igazgató választmányunk úgy a nagyméltóságu miniszteriumhoz felterjesztette, valamint a lapban is közölte.

Örömmel constatáljuk, hogy a gyakorlati phylloxera ki-rándulás végre még is megtörtént és abban 16 erdélyrészi s Szilágymegye közeléből megjelent 8 szaktanár vehetett részt, kiknek kiképezése immár biztosítékot nyújt, hogy a gondosan folytatott vizsgálódás mellett a veszedelmes ellenségnek már első lépését is megfigyelik és a rögtöni erélyes segély által átkos törekvésének elejét veszik.

Felszólalt még az igazgató választmány a szilágysági szőlőnek a kolozsvári piacra eddigi szokás szerinti behozatala ellen s felkérte a nagyméltóságu miniszteriumot, hogy a szabályszerű csomagolás szigorú megfigyelését elrendelje, a mi gyorsan és erélyesen meg is történt.

Hogy a phylloxeráról és a phylloxera ügy miben állásáról minél több ismeretet szerezhessen az érdekelt közönség, igazgató választmányunk úgy a dr. Szaniszló Albert tudományos értekezését valamint egyleti titkár Gamauf Vilmos ezt tárgyazó népszerű előadását is egyleti költségen kinyomatta s több ezer példányban díjtalanul kiosztotta.

Fontos teendő háruult reánk az erdélyrészi remondatelep ügyében is, mely ma már (azt hisszük) biztosítottnak látszik. Felszólításunkra 25 birtok lett e célra felajánlva s a nagyszabani hadparancsnokság által előzetesen meg is vizsgáltatva, a részletes vizsgálat egyletünk közbejöttével tán még ápril hóban lesz megejtendő. A hadügy miniszterium már augusztus, szeptemberben megfogja vásárolni azon 3—400 drb. 2—3 éves csikót, mely a telep első benépesítésére van szánuva, az erre vonatkozó hirdetés a napokban lesz publikálva. Megelégedéssel látja

az igazgató választmány, hogy ezen országrész érdekében tett fáradozásai bár későre, de mégis sikerre jutnak, így a csikótelep ügye, mely általunk 1874-ben lett megpendítve és a tordai bikatelepé, melynek kezdeményezése az 1872-ik évre vihethető vissza.

Örvendetes haladást jelez „Az erdélyrészi okszerü méhészegylet“ megalakulása, mely egyletünk kebeléből indult ki s mindaddig annak szárnyai alatt kíván maradni, míg megerősödve egészen magára támaszkodhatik, a mi a folyton növekvő érdeklődést tekintve tán meglepően rövid idő alatt fog megtörténhetni.

Az irtások és foglalások ügyében kiküldött ad hoc bizottság részletes előterjesztést dolgozott ki, melyet a nagyméltósági igazságügy miniszteriumhoz felterjesztettünk. Hasonlóképpen a tagosítási eljárást az 1880. XLV. t. cz. alapján szabályozó utasítások és rendeletek is beható tanulmányul szolgáltak és a felfogásunk szerint szükséges és kívánatos módosítások eszközzésére egy a nagyméltósági igazságügy miniszteriumot, valamint pártolóképpen a nagyméltósági földmívelési miniszteriumot is felkértük.

A gazdasági tanügy szerves kapcsolata érdekében kifejtett nézeteinket, valamint a különösen a szerbiai marha bevitelének eltiltására irányzott törekvéseinket a nagyméltósági miniszterium nem helyezte.

Az egylet 25 éves fennállásának emlékére alapított két egyenként 100—100 frtos vinczellér-képezdei ösztöndíjat most, midőn legnagyobb örömünkre egy ily intézet Nagy-Enyeden megnyílt, ennek javára ajánlottuk fel, de a nagyméltósági miniszterium ajánlatunk elfogadásáról még eddig nem értesített.

Az erdőtörvény népszerűsítése céljából „Erdélyi gazdánk“ közölte Fekete Lajos tanárnak „Beszélgetés az új erdőtörvényről“ című ügyes dolgozatát, melyet később különnyomatban is kiadott.

Őszinte örömünkre szolgál itt felemlíthetni, hogy a nagyméltósági miniszterium e népszerű füzetet a hatóságoknak minél szélesebb körben való elterjesztésre melegen ajánlotta.

Vörös Sándor tagtárs őszinte köszönetre kötelezte az igazgató választmányt, midőn a kálozi uradalom statisztikájának ismertetését magára vállalta s feladatát oly szakszerűen megoldotta. Az érdekes dolgozat, mely számos közhasznú adatot és fontos következtetést tartalmaz a jelen közgyűlés alkalmával került kiosztása.

Hogy hazai gyümölcsészetünk érdekében végre egy közvetlenül gyakorlati lépést is tegyünk, a kertészeti szakosztály indítványára egy állandó gyümölcsészeti bazár létesítését határoztuk el, mely eleinte mintegy kísérletképpen csak szűk körben fog mozogni és fejlődéséhez képest szükség szerint kibővítettetni.

Végre az Elnökség előterjesztésére a központi időjelző intézet napi jelentéseinek, térképeinek, esetleg később táviratainak meghozatala és az egyleti iroda utcai homlokzatán való kifüggesztése lett elhatározva, valamint az is, hogy ezen nálunk még új és kivált a gazda közönségre nézve nagy jelentőséggel bíró intézmény tagjainkkal küön is megismertessék, mire az

egyleti titkár népszerű előadása nyomán épen tegnap nyílt alkalom.

Ezekben vázlatos jelentésünknek befejezéséhez érkezvén, az igazgató választmány mult évi működésének megítélését a tisztelt közgyűlés elnöző méltányosságára bizzuk!

— A titkári jelentés helyeslő tudomásul szolgál.

92. Az 1880-ik évi zárszámadás, rovatos vagyonkimutatás, vagyonmérleg, értékállomány és költségvetés az „Erdélyi gazda“ mellett előlegesen szétküldetvén és itt a közgyűlésen kiosztatván

— felolvasottnak tekintetik.

93. Tóth Zsigmond a pénztárvizsgáló bizottság nevében a következő jelentést olvassa fel.

Tisztelt közgyűlés!

A tiszteletteljesen aláírott pénztárvizsgáló bizottság a következő rövid jelentést terjeszti be:

A vizgálatra szintén kinevezett tagtárs Dávid Antal hivatalos ügyeiben elutazván, elnökileg helyébe tagtárs Szentgyörgyi Lajos kéréstett fel.

Mindenekelőtt, mint mindig egy most is azon örvendetes tapasztalatunknak adunk kifejezést, hogy az egylet számadásait a legnagyobb pontossággal vezetve találtuk, egy hogy ennek nyomán egyleti pénztárnok Tekintetes Dr. Hintz György ur fáradhatlan buzgóságát a tisztelt közgyűlés méltányló elismerésébe a legmelegebben ajánljuk.

A rovatos vagyon-kimutatásra térve át, az Alaptőke számlájánál meg kell jegyeznünk, hogy az 1879 december 31-én 92,756 frt 24 krral lezárt vagyon egy évvel később csak 92,429 frt 24 krt, tehát 327 frttal kevesebbet tesz, melynek magyarázata nagyrészt abban rejlik, hogy 10,000 frtos kisorsolt földhitelintézeti kötvényért 9,360 frt névértékű vasúti kölcsönt vásároltunk, a mi némi tőkecsökkenést okozott ugyan, de másrészt a kamatban tetemes többletet eredményezett.

Miután az alaptőke az u. n. Rendelkezési alaptól 14 drb aranyat követel, mely épen ezen alap kezdeményét képezte, indítványozzuk, hogy a rendelkezési alap takarékpénztári készpénz készletéből 1 drb 100 frtos erdélyi földtehermentesítési kötvény vásároltassék és evvel ezen követelés törlesztessék.

A Rendes kamat és évdíj jövedelem rovata az 5200 frtos előirányzatot közel 160 frttal haladta túl; 1418 frt 33 krnyi többlete más számlák hiányainak fedezésére szolgált.

A Köztelek számlája, melyre (a nagyutcai szőlőt is beleértve) 720 frt volt előirányozva, 790 frt 14 kr. hiánylatot mutat, de leütve a fizetési előlegül kiadott és a jelen évben befolyó 42 frtot, a tulköltés alig 30 frtot tesz, mely az esős nyár okozta munka szaporulatban, valamint egyes termékeknek, kivált a szőlőnek a silány termés folytán okozott olcsóbb értékesítésében leli magyarázatát.

A Rendelkezési alapra vonatkozó megjegyzésünket már az alaptőke rovatánál mondottuk el; a Bors alapítványnak rendes kezelése tudomásul szolgál.

A Szőlészeti vándortanár számlája a jelen zárszámadással megszűnik, miután a vándortanár 1881 újéven kezdve állami szolgálatba lett áttéve.

Az Erdélyi Gazda számlája azon örvendetes eredményt mutatja, hogy az előirányzott 750 frt hiány helyett csak 612 frt 12 krt kellett a pénztárnak fedezni, mi első sorban a növekedett előfizetési bevételeknek (1880-ban 647 frt, míg 1879-ben csak 314 frt) köszönhető.

A Vagyonmérlegre térve át, adjuk a hátralékok, illetőleg a közelmúlt három év adatainak összehasonlító kimutatását, volt ugyanis:

Hátralét	1878	1879	1880
Alapító kamat	7643 ft 88 kr.	6599 ft 91 kr.	6638 ft 93 kr.
Évdij	3193 „ 45 „	2297 „ — „	2738 „ 73 „
Kölesöntőke kamat	501 „ 80 „	263 „ — „	391 „ — „
	11,339 ft 13 kr.	9163 ft 91 kr.	9678 ft 66 kr.

A hátralét tehát a múlt évben 515 frttal növekedett, e mellett azonban a hátralékok behajtására kinevezett bizottság éber figyelemmel örködik az egyesület érdekei felett, hogy azok, a kellő méltányosságnak is szemmel tartásával lehetőleg megővő maradjanak.

Az egyesületi pénztár Értékállománya, (mely elnöki ellenőrzés mellett a Wertheim pénztár u. n. Tresorjában van elhelyezve) 59,020 frt értékpapír készletet tüntet fel, mely általunk egyenként megolvastatott és számbavételezett, valamint meggyőződést szerzünk a rendelkezési alap, vándorgyűlési díjalap és a készpénzmaradvány helyességéről is.

Mindezeknek elősorolása után azon tiszteletteljes kéréssel fordulunk a tisztelt közgyűléshez, szíveskedjék egyesületi pénztárnok Tekintetes Dr. Hintz György urat a fennhagyandók fennhagyásával az 1880-ik évi zárszámadás terhe alól felmenteni.

* * *

Tisztünkhez tartozván még a folyó 1881-ik évi költségvetésnek beterjesztése, bátrak vagyunk azt a következőkben előadni és elfogadásra ajánlani.

F e d e z e t :

1. Múlt évi kölesöntőke kamathátralék	301 frt
2. Kölesönadott 7300 frt tőke után 8%	584 frt
3. Br. Bánffy Ádám 1050 frtos legatuma után 6%	63 frt
4. Aranyjradék 25,000 frt névérték után	1700 frt
5. Magyar földhitelintézeti kötvény 21,300 frt névérték után	1150 frt
6. Vasúti kötvény 10,410 frt névérték után	580 frt
7. Földtehermentesítési kötvény 420 frt névérték után	19 frt
8. Alapítói kamat és évdijak után várható	1103 frt
Összesen	5500 frt

S z ü k s é g l e t :

1. Tisztviselők fizetése	1500 frt
2. Egy díjnak fizetése	560 frt
3. Szállásbér, fűtés, legénytartás	600 frt
4. Az egyesületi köztelek fentartása	900 frt
5. A nagyutcza szőlő fentartása	120 frt
6. Posta és szállításra	150 frt
7. Irodai szerekre	100 frt
8. Szaklapok és könyvek	200 frt
9. Gróf Mikó emléke című és 2 vinczellérképezdei ösztöndíjra 100 frtjával	300 frt

10. Erdélyi Gazda fentartása	750 frt
11. Egyleti és szakirodalmi nyomtatványokra	300 frt
12. Vegyesekre és előre nem látottakra	220 frt
Összesen	5500 frt

E költségvetéshez néhány rövid megjegyzést kell csatolnunk.

A fedezet az ismert bevételek, valamint több évi tapasztalatok alapján lévén felvéve, annak befolyása biztosan várható.

A szükséglet egyéb tételei szintén ismertek lévén, csak kettő az, melyre külön ki kell térnünk.

Első egy havi 30 frttal javadalmazott díjnak beállítása, melyet igazolunk az egyesületi iroda ügyforgalmának napról napra való növekedésével s a mechanikai munka szaporodásával, melynek végzését a titkártól méltányosan kívánni nem lehet, ki különben is tíz éven át a saját költségén tartott segédet. Indokoljuk továbbá azzal, hogy az időjelzési adatok beérkezésével, közzétételével és feldolgozásával egy ember szintén állandó s tetemes munkát talál, végre kívánatos az is, hogy főleg az olvasni óhajtó tagok érdekében az iroda a délutáni órákban is nyitva tartassék, a midőn a könyvtár és lapok felügyelete és rendben tartása a segéderő alkalmazását szükségessé teszi. Végre az egyesületi ügymenet gyorsasága kétség kívül nyerni fog avval, ha megbízható s egész napon át igénybe vehető egyénnel rendelkezhetik úgy a titkári, mint számos előforduló esetben a pénztári hivatal is. Mindezeknél fogva kérjük e pontnak szíves elfogadását és jövőre a „Tisztviselők fizetése“ című rendes tételbe való beolvasztását.

A 4-ik szám alatt a köztelek fentartása címén 900 frtot látunk előirányozva, holott újabban csak 600 frt szerepelt itt. Ennek oka, mint a titkári jelentés bővebben kifejtette, abban rejlik, hogy a köztelki rendszerváltozásnak most lévén utolsó éve, a jövedelem — miután eladó készletünk korlátolva van — okvetlenül az eddiginél csekélyebb lesz, ennek fedezetére van tehát felvéve 300 frtnyi többlet. A pénztárvizsgáló bizottság igen szerencsésnek fogja magát érezni, ha — a mint ígérve van — az 1882-ik zárszámadásban constatálható lesz, hogy az egyesületi köztelek fentartása több felülköltséget nem vesz igénybe.

Ugy a számadás, mint a költségvetés tételeire különben hivatásuk szerint egyesületi pénztárnok és titkár urak fognak kívánatra részletes felvilágosítást adni.

Ezzel tiszteletteljes jelentésünket bezárva maradunk a tisztelt közgyűlésnek

Kolozsvárt, 1881 márczius hó 26-án.

alázatos szolgálói

a pénztárvizsgáló bizottság tagjai:

Szabó József s. k.

Tóth Zsigmond s. k.

Szentgyörgyi Lajos s. k.

94. Evvel kapcsolatosan olvastatik Szentgyörgyi József tagtársnak az igazgató választmány utján a közgyűléshez intézett írásbeli beadványa, melyben az egyesületi díjnak beállítását ellenzi és legfeljebb a titkári s pénztárnoki hivatalok egyesítése esetében javallaná, — mely beadványt az igazgató

választmány azon véleményével kíséri, hogy tekintetbevételét nem ajánlhatja

— közgyűlés egyhangulag kimondja, hogy

a.) egyleti pénztárnok t. dr. Hintz György urnak fáradhatatlan buzgóságáért ezennel jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést szavaz és őt a fennhagyandók fennhagyásával az 1880-ik évi zárszámadás terhe alól felmenti

b.) az egyleti díjnak felállítását és annak havi 30 frttal való javadalmazását elfogadja

c.) a köztelki hiány pótlására felvett 900 frtot az 1881. évre helyben hagyja, végre

d.) alelnök Szabó József indítványára elvi beleegyezését adja arra nézve, hogy az egylet birtokában levő 25,000 forint névértékű arany járadék az igazgató választmány által a lehető legkedvezőbb módon convertáltassék.

95. Igazgató választmány Nélis Grégoire, dr. Lucas Ede, Bereczki Máté és id. Bodor Pál urakat a gyümölcsészet terén általában és egyletünk iránt különösen szerzett érdemeiknek elismerésül tiszteletbeli tagokul megválasztani indítványozza

— közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadja és a diszokmányok kiállításával az elnökséget megbizza.

96. Igazgató választmány a hazai gazdasági egyletek országos szövetezése ügyében tesz rövid előterjesztést és miután a jelen szervezet semmiféle, más uton el nem érhető előnyöket nem biztosít, de más felől a központon kívüli egyletek autonómiáján csorbát ejt, mindaddig míg a mostani alap fennáll a szövetezéshez való csatlakozást nem ajánlhatja

— közgyűlés az előterjesztést egyhangulag elfogadva az országos magyar gazdasági egyesületet ezen határozatáról az elnökség útján értesíteni fogja.

97. Alelnök Szabó József visszatérve az elnöki megnyitóban foglalt indítványokra, ajánlja, hogy a közgyűlés az egyleti portómentesség megadása érdekében a nmlgu közlekedési miniszteriumhoz indokolt kérvényt intézzen

— közgyűlés az indítványt általános helyesléssel fogadva, annak végrehajtását az elnökségre bizza.

98. Alelnök Szabó József hasonlóképen indítványozza, hogy egy kiállítási alap megteremtése céljából gazdasági sorsjáték rendeztessék

— közgyűlés az életrevaló indítványt teljesen magáévá tévén, a részletes tervezet kidolgozását, a magas kormánytól nyerendő kedvezmények kieszközlését, valamint a sorsjátéknak egy hiteles cég általi pénzügyi keresztülvitelét az igazgató választmányra bizza.

99. Alelnök Szabó József előadja azon szintén az elnöki beszédből meritett indítványt, hogy az erdélyi szarvasmarha fajta fenntartása érdekében a nmlgu földmivelési miniszterium egy törzsgulya felállítására kéressék fel, mely célból a pénzügyminiszterium kezelése alatt álló kolozsi birtok átengedése volna kérelmezendő

— egyhangulag elfogadatulván, a kérvény a közgyűlés nevében az elnökség által mielőbb felterjesztendő lesz.

100. Alelnök Szabó József végül indítványozza, hogy a hátralékok erélyes behajtása iránt megfelelő intézkedés törtéjék

— közgyűlés igazgató választmányától olvárja, hogy minden lehető el fog követni arra nézve, miszerint az ismét 500 frttal szaporodott hátralétek mielőbb tisztáztassanak, esetleg leirassanak és erre nézve a közelebbi közgyűlésre kimerítő jelentést vár.

101. Gyarmathy Miklós tagtárs indítványozza, hogy a pénztári vizsgáló bizottság ezentul a közgyűlés kebeléből választassék, tisztán csak a számadások vizsgálatára szorítkozzék és jelentése közvetlenül a közgyűlés elé terjesztessék; — mely indítványhoz részben tagtárs báró Apórány is járul

— hosszabb eszmecsere után közgyűlés szavazattöbbséggel kimondja, hogy az eddigi — különben is az alapszabályoknak teljesen megfelelő — eljárás lesz fenntartandó.

102. Elnök — miután több tárgy fenn nem fog

— a megjelent tagok szives részvételét megköszönve a közgyűlést bezárja.

Hitelesítik:

Br. Huszár Károly,
Vörös Sándor,
Dávid Antal.

Tisza László,
egyleti elnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.